

Dr. sc. STJEPAN ĆOSIĆ, red. prof.

Ravnatelj Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu (2012.)

Prošlo je već deset godina otkako sam, kao tadašnji ravnatelj Hrvatskoga državnoga arhiva, održao pozdravnu riječ na početku Znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem „Glinska crkva Presvete Bogorodice, 29/30. srpnja – 4/5. kolovoza 1941.: Svjedočanstva i kultura sjećanja“, kojemu je Arhiv bio jedan od suorganizatora. Zbornik radova, koji je vrijedilo čekati, konačno je pred nama. U međuvremenu je obogaćen dodatnim sadržajem, člancima i sjećanjima, usmenom poviješću i kronologijom. Konceptcija Skupa i suptilni urednički pristup u oblikovanju strukture i sadržaja Zbornika dokazuju nam da je i o traumatičnoj temi ustaškoga zločina nad Srbima u Glini u ljeto 1941. moguće pisati i govoriti izvan arene politiziranih „ratova sjećanja“, znanstveno i etički vjerodostojno. Pristup u Zborniku dobar je primjer za rasvjetljavanje brojnih drugih tamnih mjesta naše povijesti 20. stoljeća, mjesta, događaja i ljudi koji su zbog zaborava ili prešućivanja ostali izvan okvira službene historiografije koja nam manje ili više propisuje režim pamćenja. Upravo su ta zasjenjena mjesta onaj „višak povijesti“ koji najčešće generira

ahistorijsku kolektivnu memoriju, a s njom i ponavljanje tragičnih obrazaca koji eskaliraju novim sukobima, zločinima i traumama. Multidisciplinarni sadržaj ovoga Zbornika, široka kontekstualizacija teme i dokumentirana interpretacija potvrđuju zrelost naše struke u preispitivanju, ne samo „arhivske“ činjenične povijesti, nego i one upamćene, pojedinačne i kolektivne u ovom slučaju u obliku negativnog sjećanja. Uz nove spoznaje i detalje o zločinima NDH na području Gline i Vrginmosta 1941., koje su širokom krugu istraživača omogućene i potpunim otvaranjem hrvatskih arhiva, naglasak na analizi kulture pamćenja i na valorizaciji mjesta sjećanja (glinska crkva) poseban je i osobito važan novum u ovom Zborniku. U odnosu na šturu pozitivističku metodu, vjerujem da bi upravo dijalog i upoznavanje različitih kolektivnih memorija (prije svega onih negativnog predznaka) bio dobar put prema boljem kritičkom razumijevanju i osvješćivanju isprepletenih trauma i masovnih zločina u novijoj povijesti Hrvata i Srba. Objavljivanje ovog Zbornik značajan je korak na tom putu.

<https://doi.org/10.17234/9789533792972.02>